

Prof. univ. dr.
VICTOR MUNTEANU

- Coordonator -

Conf. univ. dr.
MARILENA ZUCA

Lector. univ. dr.
ALICE ȚÎNȚA

Drd.
ȘTEFAN VIRGIL

AUDIT FINANCIAR – CONTABIL

Concepte, metodologie, reglementări, caz practic

Copyright © 2012, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**Audit financiar-contabil : concepte, metodologie, reglementări,
studii de caz /** Victor Munteanu, Marilena Zuca, Alice Țînță,
Ștefan Virgil. - București : Pro Universitaria, 2012
Bibliogr.
ISBN 978-606-647-400-9

I. Munteanu, Victor

II. Zuca, Marilena

III. Țînță, Alice

IV. Virgil, Ștefan

657.6(075.8)

336.148(075.8)

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Horia Neamțu

prof. univ. dr. Eugeniu Țurlea

PREFAȚĂ

Mărturisesc că am fost plăcut surprins când autorii acestei lucrări mi-au adresat invitația de a o prefața. Lecturarea mi-a dat convingerea că este o carte de valoare, scrisă de profesioniști, în frunte cu coordonatorul, și adresată, deopotrivă profesioniștilor și nu numai.

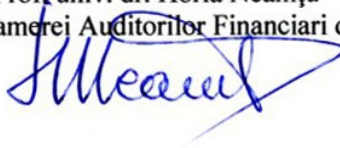
Cartea coordonată de prof. univ. dr. Victor Munteanu „Auditul financiar-contabil - concepte, metodologie, reglementari, studii de caz” începe prin a clasifica, în funcție de standardele și practica internațională în domeniu, conceptul de audit, diferitele tipuri de audit financiar, oprindu-se la ceea ce standardele internaționale și Directiva a VIII-a Europeană definesc ca fiind „auditul statutar”, adică auditul financiar efectuat asupra situațiilor financiare ale unei entități, în ansamblul lor.

Prezentând întregul flux al lucrărilor obligatorii de realizat potrivit normelor minimale, în succesiunea lor logică, începând cu planificarea auditului financiar-contabil și până la elaborarea raportului de audit și documentarea lucrărilor, cartea se constituie într-o lucrare de referință în domeniu, ce poate fi folosită cu succes de către studenți (licență și master), auditori stagiați și alți specialiști dornici să pătrundă în această profesie, iar prin studiile de caz se constituie într-un adevărat ghid practic pentru auditorii financiari în exercițiul profesiei lor.

De remarcat ținuta și prezentarea pedagogică a lucrării, ceea ce facilitează lecturarea și activitatea de învățare a tinerilor economiști, auditori stagiați, dar și a managerilor de întreprinderi.

Cred în succesul deplin al acestei cărți care vine să îmbogățească colecția coordonatorului ce nu se află la prima lucrare în domeniu.

Prof. univ. dr. Horia Neamțu
Președintele Camerei Auditorilor Financiari din România

CUVÂNT ÎNAINTE

În strânsă legătură cu evoluțiile actuale ale situației economice, pe plan mondial, precum și în țara noastră, auditorul financiar este profesionistul care contribuie într-o măsură semnificativă, la asanarea climatului economic și la restabilirea încrederii în inițiativele, măsurile oneste și pertinente de depășire ale crizei economice.

Prin **profesionalism, atitudine, independență** și **transparență** în desfășurarea misiunilor de audit financiar, prin elaborarea unor rapoarte de calitate, **auditorul financiar satisface interesul public** manifestat cu privire la corectitudinea afacerilor supuse evaluării sale, îndeplinind, totodată și un important **rol social**.

Așteptările mediului de afaceri și în general, ale beneficiarilor rapoartelor de audit față de auditorii financiari sunt legate, în principal, de realizarea unor misiuni de audit de calitate, de natură să ofere **asigurări pertinente** cu privire la **realitatea** și **corectitudinea informațiilor cuprinse în situațiile financiare**.

Astfel, se poate da un mesaj foarte important cu privire la starea sănătății entităților auditate. În lumea afacerilor pe plan mondial, numele unor firme de audit a fost coroborat, uneori, cu eșecul sau cu fraudă în scandaluri de proporții¹. Din fericire, asemenea situații nu s-au ivit în țara noastră, auditorii financiari români bucurându-se de o bună reputație.

În acest context, lucrarea se ocupă cu studiul principiilor generale și a normelor profesionale ale auditului financiar-contabil, atât din punct de vedere teoretic-conceptual, cât și din punct de vedere practic-aplicativ. Demersul său metodic-didactic își propune să ofere celor interesați modalitățile cele mai eficiente pentru înțelegerea și aprofundarea tuturor aspectelor legate de auditul financiar, să le formeze o gândire logică, independentă, în practicarea acestei profesii, precum și deprinderile necesare pentru auditarea situațiilor financiare.

Din problematica auditului financiar, au fost alese și prezentate aspectele privind principiile și regulile specifice auditului financiar; definirea, obiectivele și reglementările auditului financiar; cadrul conceptual al misiunilor de audit financiar; principiile de etică ale auditorilor financiari; planificarea unei misiuni de audit financiar; probele de audit financiar și procedeele de colectare a acestora; etapele de realizare a unei misiuni de audit financiar; auditul conturilor cuprinse în situațiile financiare; fraudă și eroarea în auditul financiar; documentarea lucrărilor de audit financiar; concluziile auditului, emiterea opiniei și elaborarea raportului de audit financiar.

În acest sens, lucrarea se adresează, **în primul rând**, celor care în facultății (licență și master) sau alte forme de pregătire profesională studiază auditul financiar-contabil.

Ea este destinată, **în al doilea rând**, stagiarelor și practicienilor în domeniul auditului financiar-contabil, experților contabili, analiștilor financiari și altor specialiști care doresc să aprofundeze valențele informaționale ale acestui domeniu.

Tuturor acestora li se oferă problematica organizării, conducerii și derulării în limitele standardelor internaționale de (contabilitate și audit) și a actelor normative în domeniu elaborate în țara noastră, a unui angajament de audit financiar.

¹ a se vedea scandalurile Enron și Arthur Anderson

La redactarea lucrării ne-am folosit de o bogată legislație și literatura străină, dar mai ales autohtonă. Adresăm mulțumiri normalizatorilor români, organismului profesional (Camera Auditorilor Financiari) în domeniu, pentru străduința de a crea și apoi perfecționa un *sistem de audit financiar competitiv*.

Apreciam, de asemenea, interesul și competența profesională a specialiștilor din învățământul superior, cercetare și practică în domeniul auditului financiar-contabil pentru cărțile, studiile și punctele de vedere proprii ce au văzut lumina tiparului și care ne-au fost de un real folos în redactarea lucrării.

Ne-am bucurat de sprijinul calificat al editurii, tipografiei, redactorului și procesorilor de text, care s-au îngrijit de pregătirea operativă și apariția în cele mai bune condiții a lucrării, drept pentru care le mulțumim.

Mulțumim, aprioric, cititorilor noștri, studenți (licență și master), stagiați, cadre didactice, specialiști care vor avea răbdarea și interesul să lectureze și să folosească această carte.

Suntem conștienți de faptul că lucrarea poate fi îmbunătățită, că poate face obiectul unor reflecții critice, unor sugestii și propuneri. De aceea, vom fi recunoscători tuturor pentru recomandările transmise pe care le așteptăm cu atenția cuvenită și pe care le vom recepționa cu plăcere și distinsă considerație și le vom avea în vedere la o eventuală ediție.

București, iulie 2012

În numele autorilor,

Coordonator,
Prof. univ. dr. Victor Munteanu

TERMINOLOGIE FOLOSITĂ ÎN AUDITUL FINANCIAR-CONTABIL

anomalie	= informație financiară deformată ca urmare a unor erori sau fraude; vezi și denaturarea;
aserțiune privind situațiile/ raportările financiare	= ansamblul de criterii reținute (aprobate) de către conducerea entității pentru elaborarea situațiilor / raportărilor financiare;
aria de aplicabilitate a unui audit	= procedurile de audit care, în baza raționamentului auditorului și a Standardelor Internaționale de Audit, sunt considerate a fi adecvate în împrejurările date pentru atingerea obiectivului unui audit;
asigurarea	= satisfacție a auditorului financiar cu referire la calitatea unei informații produsă de o persoană și destinată altor utilizatori, calitate apreciată în raport de criterii identificate. Natura și gradul de asigurare obținut sunt legate de natura și întinderea procedurilor puse în lucru, cât și de rezultatul acestora;
asigurare rezonabilă	= un nivel de asigurare ridicat, dar absolut, exprimat în raportul auditorului cu privire la faptul că informațiile auditate nu conțin greșeli semnificative;
audit intern	= o activitate de apreciere stabilită în cadrul unei entități ca un serviciu pentru entitate. Funcțiile includ, printre altele, examinarea, evaluarea și monitorizarea adecvării și eficacității controlului intern;
auditul statutar	= auditul situațiilor financiare anuale sau al situațiilor financiare anual consolidate, așa cum este prevăzut de legislația comunitară, transpusă în reglementările naționale;
auditorul statutar	= persoana fizică autorizată de către autoritatea competentă, respectiv Camera Auditorilor Financieri din România, să efectueze audit statutar;
auditul situațiilor financiare	= obiectivul unui audit al situațiilor financiare este de a permite auditorului să exprime o opinie dacă situațiile financiare sunt întocmite, sub toate aspectele semnificative, în conformitate cu un cadru de raportare financiară aplicabil. Un audit al situațiilor financiare reprezintă o misiune de asigurare;
autoritățile competente	= autoritățile sau organele desemnate prin lege care sunt responsabile pentru reglementarea și/sau supravegherea publică a auditorilor statutari și a firmelor de audit sau pentru aspecte specifice ale acestora. Prin referința la autoritatea competentă se înțelege o trimitere la autoritățile sau organismele responsabile pentru funcțiile la care se face referire;

firma/cabinet de audit	= persoana juridică sau orice altă entitate, indiferent de forma juridică a acesteia, care este autorizată de autoritatea competentă, respectiv Camera Auditorilor Financiari din România, în conformitate cu prevederile OUG 90/2008, să efectueze audit statutar;
cadru de raportare financiară aplicabil	= cadrul de raportare financiară adoptat de către management în întocmirea situațiilor financiare pe care auditorul l-a determinat ca fiind acceptabil având în vedere natura entității și obiectivul situațiilor financiare, sau care este cerut prin lege sau alte reglementări;
Camera Auditorilor Financiari din România	= persoana juridică autonomă înființată potrivit legii, care funcționează ca organizație profesională de utilitate publică fără scop patrimonial, în domeniul auditului financiar;
conducere	= cuprinde funcționarii și alte persoane care au funcții de nivel managerial superior. Conducerea include persoane însărcinate cu guvernanta doar în acele situații în care acestea îndeplinesc funcții de execuție;
controale de calitate	= politicile și procedurile adoptate de o firmă, menite să îi ofere o asigurare rezonabilă în legătură cu faptul că firma și personalul său respectă standardele profesionale și de reglementare, cerințele legale și că rapoartele emise de firmă sau de partenerii din cadrul misiunii sunt adecvate în împrejurările date;
control intern	= procesul proiectat și efectuat de cei care sunt însărcinați cu guvernanta, de către conducere și de alt personal pentru a oferi o asigurare rezonabilă în legătură cu atingerea obiectivelor entității cu privire la credibilitatea raportării financiare, eficacitatea și eficiența operațiilor și la respectarea legilor și reglementărilor aplicabile. Controlul intern cuprinde următoarele componente: • mediul de control; • procesul de evaluare a riscurilor entității; • sistemul informatic, inclusiv procesele de afaceri aferente, relevante pentru raportarea financiară, și comunicarea; • activitățile de control; • monitorizarea controalelor;
denaturarea	= o greșală în situațiile financiare care poate apărea ca urmare a unei fraude sau a unei erori;
deturnarea de active	= implică furtul activelor unei entități și este adesea comis de angajați în sume relativ mici și nesemnificative. Poate implica, de asemenea, și conducerea care este de obicei mai în măsură să ascundă sau să disimuleze denaturările în așa mod încât să fie dificil de detectat;

domeniile și sisteme semnificative	= operațiuni sau sisteme cu incidență asupra situațiilor financiare;
dosarul de lucru	= ansamblul de documente culese sau întocmite de auditorul financiar care cuprind informații referitoare la realizarea auditului: natura, calendarul și întinderea procedurilor de audit efectuate cât și rezultatul acestor proceduri și concluziile la care ajunge auditorul pornind de la elemente probante culese; aceste dosare pot fi pe hârtie, pe microfilm, suport magnetic sau electronic sau pe orice suport de stocare a datelor
eroare	= greșeală neintenționată din situațiile financiare, apărută inclusiv prin omiterea unei valori sau a nepublicării acesteia;
estimare contabilă	= o aproximație a valorii unui element în absența unei metode precise de compensare;
eșantionarea în audit	= aplicarea procedurilor de audit la mai puțin de 100% din elementele din cadrul soldului unui cont sau unei clase de tranzacții astfel încât toate unitățile de eșantionare să aibă o șansă de selectare. Aceasta îi va permite auditorului să obțină și să evalueze dovezi de audit în legătură cu unele caracteristici ale elementelor selectate pentru a formula o concluzie sau a ajuta la formularea unei concluzii în legătură cu populația din care este extras eșantionul. Eșantionarea în audit poate utiliza fie o abordare statistică, fie una nestatistică;
fraudă	= act intenționat întreprins de una sau mai multe persoane din cadrul conducerii, cei însărcinați cu guvernanta, angajați sau terțe părți, care implică folosirea unor înșelătorii pentru a obține un avantaj ilegal sau injust. Două tipuri de denaturări intenționate sunt relevante pentru auditor: denaturări care rezultă dintr-o raportare financiară frauduloasă și denaturări care rezultă din denaturarea de active;
grad de adecvare	= măsura calității dovezilor, care reprezintă relevanța și credibilitatea lor pentru a le susține sau pentru a detecta greșeli în clase de tranzacții, solduri de conturi, precum și în prezentări și afirmațiile asociate;
guvernanta	= descrie rolul persoanelor cărora le este încredințată supervizarea, controlul și conducerea unei entități. Cei însărcinați cu guvernanta sunt, în mod obișnuit, răspunzători pentru asigurarea îndeplinirii obiectivelor entității, pentru raportarea financiară și raportarea către părțile interesate. În cadrul celor însărcinați cu guvernanta se include conducerea executivă doar atunci când aceasta îndeplinește astfel de funcții;
misiune de asigurare	= o misiune în care un practician exprimă o concluzie menită să îmbunătățească gradul de încredere al utilizatorilor cărora

	le este destinat, alții decât partea responsabilă, în legătură cu rezultatul evaluării sau măsurării obiectului acesteia, în raport cu anumite criterii. Rezultatul evaluării sau măsurării unui anumit subiect al misiunii este reprezentat de informațiile care rezultă din aplicarea criteriilor asupra obiectului. Potrivit „Cadrului Internațional pentru Misiunile de Asigurare” există două tipuri de misiuni de asigurare care sunt permise să fie efectuate de un practician: o misiune de asigurare rezonabilă și o misiune de asigurare limitată;
misiune de asigurare rezonabilă	= obiectul unei misiuni de asigurare rezonabilă constă în reducerea riscului unei misiuni de asigurare la un nivel acceptabil de scăzut, în împrejurările concrete ale misiunii respective, ca bază pentru o formă pozitivă de exprimare a concluziei auditorului financiar;
misiune de asigurare limitată	= obiectul unei misiuni de asigurare limitată constă în reducerea riscului unei misiuni de asigurare, la un nivel acceptabil în împrejurările concrete ale misiunii, dar în condițiile în care acel risc este mai mare decât în cazul unei misiuni de asigurare rezonabilă, și ca urmare va servi ca bază pentru o formă negativă de exprimare a concluziei auditorului financiar;
misiune de revizuire	= obiectul unei misiuni de revizuire este de a-i permite unui auditor să stabilească dacă, pe baza procedurilor care nu oferă toate probele necesare unui audit, orice atrage atenția auditorului îl poate determina pe acesta să considere că situațiile financiare nu sunt întocmite, în toate aspectele semnificative, în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil;
misiune privind procedurile convenite	= misiunea prin care un auditor se angajează să efectueze acele proceduri de natura unui audit, asupra cărora auditorul a convenit împreună cu entitatea și orice altă terță parte interesată și să raporteze asupra constatărilor efective. Destinatarii raportului trebuie să își formeze propriile lor concluzii pe baza raportului auditorului. Raportul este adresat exclusiv acelor părți care au convenit asupra procedurilor care urmează să fie efectuate, deoarece alte persoane care nu cunosc motivele pentru care au fost aplicate procedurile ar putea interpreta în mod eronat rezultatele;
opinie	= raportul auditorului conține o exprimare clară, în scris, a opiniei asupra situațiilor financiare. O opinie fără rezerve este exprimată atunci când auditorul ajunge la concluzia că situațiile financiare oferă o imagine fidelă și reală sau sunt prezentate cu fidelitate, în toate aspectele semnificative, în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil;

organismul de supraveghere publică a activității de audit statutar	= Consiliul pentru Supravegherea Publică a activității de Audit Statutar – CSPAS, organism înființat în România, în scopul supravegherii în interes public a activității de audit statutar, cu respectarea cerințelor Directivei 2006/43/CE din 17 mai 2006 a Parlamentului European și a Consiliului privind auditul statutar, al conturilor anuale și al conturilor consolidate;
planificarea auditului	= elaborarea unei strategii generale și prezentarea detaliată a naturii, calendarului și întinderii lucrărilor de audit financiar;
prag de semnificație	= informația este semnificativă dacă omiterea sau înregistrarea ei greșită ar putea influența deciziile economice luate pe baza informațiilor financiare. Pragul de semnificație depinde de mărimea elementului sau erorii judecate în împrejurările specifice ale omisiunii sau înregistrările eronate. Astfel, pragul de semnificație oferă mai degrabă un prag sau un punct limită de comparație și nu constituie o caracteristică calitativă principală pe care trebuie să o aibă o informație pentru a fi utilă;
probe de audit	= totalitatea informațiilor folosite de auditor pentru a ajunge la concluziile pe care se bazează opinia de audit. Probele de audit includ informațiile cuprinse în documentele justificative și înregistrările contabile care stau la baza situațiilor financiare, precum și informații coroborate din alte surse;
referențial contabil	= ansamblul de criterii, principii, etc. utilizate pentru întocmirea situațiilor financiare care se aplică la nivelul uneia sau mai multor țări;
risc de audit	= riscul ca auditorul financiar să exprime o opinie incorectă prin faptul că au fost cuprinse în situațiile financiare erori semnificative; el se divide în: risc inerent, risc de control, risc de nedetectare;
riscul inerent	= posibilitatea ca soldul unui cont sau o categorie de tranzacții să comporte erori semnificative-izolate sau cumulate cu erori în alte solduri sau categorii de tranzacții datorate insuficienței controlului intern;
riscul de control	= riscul ca o eroare semnificativă într-un sold sau într-o categorie de tranzacții să nu fie prevenită, detectată sau corectată la timp prin sistemul contabil și de control intern existent
riscul de nedetectare	= riscul ca procedurile de control puse în lucru de către auditorul financiar să nu reușească să detecteze o eroare într-un sold sau într-o categorie de tranzacții semnificative;
scrisoare de misiune	= scrisoare ce confirmă acceptarea de către auditorul financiar a unui angajament de audit; în aceasta sunt cuprinse obiectivul și întinderea auditului financiar, precum și responsabilitățile față de client și forma raportului de audit;